

ПОВІСТЬ Ф. ПОТУШНЯКА «СОВІСТЬ»: АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Випуск 25.
УДК 821.161.2—32 «Потушняк»

Барчан Валентина. Повість Ф. Потушняка «Совість»: аспекти індивідуального стилю; 13 сторінок; кількість бібліографічних джерел 11; мова українська.

Анотація. У статті розглядаються оприявлені в повісті «Совість» ключові аспекти індивідуального стилю Ф.Потушняка-прозаїка.

Ключові слова: повість, стиль, тема, екзистенціалізм, експресіонізм, міфопоетика.

Жанр повісті, до якого Ф.Потушняк звернувся після перших проб у новелістиці (оповідання „Земля”, 1938), репрезентував його вагомі творчі потенції як прозаїка. Перша повість „Совість”, написана в 1939 році, свідчить про шукання письменником нових форм і способів відображення багатогранного людського буття, вираження власного світобачення засобами новітнього мистецького арсеналу. Про деякі особливості поетики повісті вже йшлося в наукових розвідках [1; 5]. Однак вони не вичерпують питання своєрідності художньої майстерності письменника і потребують подальшої уваги.

Поява повісті підтверджує, що Ф.Потушняк відчував мистецькі запити доби. Він розумів, що романтичне письмо, притаманне митцям краю, вже виконало свою роль, і життя, яке, за словами І.Панькевича, „так радикально змінилося від 1919 року у всіх верствах нашого народу” [4, с. 245], потребує нового художнього слова. Тому в прозі, як і в поезії, він продовжував настійно й послідовно втілювати ідею піднесення закарпатоукраїнського письменства до культурного рівня європейських літератур. „Досить нам було шкандибати позаду, поплатуючи постолі, коли не мусимо кормитися „духом чужим”, – переконливо твердив Ф.Потушняк. Надаючи великого значення „штуці” в піднесенні й відродженні духу, він досить експресивно й упевнено доводив потребу модерності мистецтва. „В цьому і криється, – зазначає митець, – старання деяких наших авторів у модернізмі, бачачи в штуці велику силу освіжаючу і підносячу дух, а тим самим зсилаючи благодатний дощ на рідну ниву. Без тої духовної сили, що її дає штука, не можемо обійтися і стати на своє місце в сім’ї народів” [11, с.60].

Реалізацію зазначених Потушняком намірів, що попередньо виявила себе в поезії, спостерігаємо і в повісті „Совість”. Письменник знаходить нові підходи до осмислення теми села та образу селянина. Звертаючись до відомого йому середовища, автор підтверджує цим усвідомлення залежності митця та його твору від суспільного оточення. Міркування з цього приводу він висловлює, посилаючись на І.Тена, у своїй філософській праці „Міліє”: „...Артистичний твір і сам артист суть частиною

того ж струменя життя, що й їх оточення, а штука зображує саме життя ...міліє має тут вирішальне значення, творить артиста і його твір” [7, с. 94]. Правдиво відображаючи рустикальний світ, автор уводить, як обов’язкові, соціальний та побутовий його атрибути. Вони є основними детермінантами поведінки персонажів, активізуючими чинниками в подієвому сюжеті. Так, зокрема, пробудження почуття родової помсти в головного героя повісті Петра зумовлене смертю його батьків, котрих скривдив сільський багач Юра Лисий, незаконно забравши землю. Цей чоловік руйнує Петрові й особисте життя, засватавши його кохану дівчину за свого сина, що й спровокувало фатальну бійку між хлопцями. Власне, соціально-побутові колізії складають основний каркас зовнішньої сюжетної лінії твору.

Однак на відміну від традиційних для нашого письменства соціально-побутових аспектів, Потушняк обирає об’єктом художнього осмислення психологічну та філософську сторони буття селянина. Він заглиблюється у світ людської душі як частинки непізнаного, загадкового, неояснюваного, а тому й страшного Всесвіту. В повісті, як і в поетичній творчості автора, чітко простежується притаманна йому індивідуальному стилю ознака: тяжіння „до філософського осмислення загадок вічності” [3, с. 230]. Основою художньо-філософського мислення Потушняка є, як уже відзначали дослідники, прадавня карпатська міфологія. Відповідно до її уявлень творить письменник картину світобуття. Цю особливість простежила Л.Голомб в його ліриці. На думку дослідниці, „у художній системі митця світ постає внутрішньо суперечливим і водночас єдиним. Відчуття невидимого закону взаємозв’язку всього сушого, емоційне утвердження віри в доцільність та мудрість деміургічної сили Бога і формують філософські засади його лірики” [2]. Ця філософія світу оприявлена і в прозі, зокрема в повісті „Совість. Головна увага автора сфокусована у сфері морально-психологічного конфлікту, зумовленого зіткненням двох начал: вічно родового, підсвідомого, темного й інтелектуально-культурного .

Віддзеркаленням вічних і непорушних законів Космосу стає у творі душа головного персо-

нажа Петра. Щоб підкреслити владу Вищої сили над людиною, автор ставить свого героя на межі між селом і містом, тобто – між патріархальним способом життя й мислення і цивілізацією, культурою. Петро, вивчившись у місті, уособлює культурного героя з новим світорозумінням. Морально-етична сторона його буття має коригуватись інтелектуальним рівнем.

Онтологічний простір твору, базований на філософсько-антропологічних засадах світогляду Потушняк-вченого, що виразно проступають у його наукових розвідках „Міліє”, „Песимізм”, „Моральність”, „Про любов до народу” та ін., формується навколо таких концептів, як суспільність і одиниця, закон і моральні норми, любов до народу і любов до свого роду. В образно-мисленневому просторі „Совісті” Потушняк-філософ розгортає їх у контексті проблеми космічної рівноваги. Її трактування концептуально сформульоване автором пізніше – у „Вступному слові” до збірки „Терези вічності” (1944). „Терези – символ всесвітнього, вічного закону життя і смерті, – констатує автор. – Я відчуваю вас всім єством – чую ваш непомітний рух в умі, в серці, які зв’язані з вами узлами єдності. Коли ви наклоняєтесь в долину, мене обхвачує тривога, очікування, напруження, коли піднімаєтесь вгору – радість, надія... І так вічно хитаєтесь ви...”

Велика радість – життя. Глибокий сум і таємниця – смерть” [6, с.160].

Концептуальний знак терезів становить у повісті онтологічну вісь соціуму й окремого індивіда. Позиція терезів регулюється, відповідно до авторського філософського розуміння світоустрою – моральним законом, „вічним, незалежним, неперехідним”. Він, як стверджує Потушняк-філософ, „існує у духові людини... й одночасно в ідеях” [8, с.102].

Саме ці терези відчуває герой повісті Петро і зовсім позбавлений такого відчуття Юра Лисий. Через образи двох головних персонажів Потушняк моделює реалістичні життєві ситуації, що, відповідно, співвідносяться з добром і злом, розтинає душі, щоб простежити відповідність людського духу вищому моральному закону, з’ясувати причину зла і можливість його уникнення, якщо не подолання. Відповідно до його філософського світогляду, „поняття духовного чоловіка прямо зв’язане із суспільністю. Свідомість людини розвивається тільки у соціальному ряді... Суспільність своїми стимуляціями впливає і на розвиток мозкового апарату одиниці, бо він інакше сформований в чоловіка культурного, а інакше у чоловіка з примітивного міліє” [7, с. 92-93].

Обидва персонажі повісті – Петро і Юра – позначені впливом різного середовища: один навчався в Чехії, а інший усе життя провів у селі. Повернувшись додому, Петро „відчув, що іншим чоловіком вступає в село, що робить перший крок у загадкове й таємниче завтра... Кожний свій крок тепер обдумував, але встиг пізнати, що у житті важить не тільки один розум” [10, с. 153]. Навчання піднесло Петра, додало йому іншого досвіду, змінило свідомість, розширило світобачення. Гармонійний із

внутрішнім світом хлопця нічний пейзаж села вносить відчуття спорідненості його душі зі світовою: „І мимоволі думалося: яка глибока внутрішня подібність між життям людини і певною зіркою! Чим вище щось у світовій природі, тим прямолінійніше іде воно дорогою вічності „Між ними десь, напевне, й моя зірка”, – подумав Петро” [10, с. 153].

Перебування в культурному світі не позбавило хлопця відчуття зв’язку з рідним гніздом. У світлі філософії Потушняка, „підсвідома любов до свого роду як інстинкт самозбереження” присутня у кожній живій істоті [9, с. 105]. Відчуваючи цей органічний зв’язок, Петро, проте, після повернення додому по-новому сприймає село, внутрішньо, підсвідомо він переймається відчуттям дисгармонії з навколишнім. Причину цього письменник розкриває через конфліктну ситуацію між родом Петра і Юрою Лисим. Цей персонаж виступає уособленням „первісного” села як певної „конструкції групи”, що має „власні закони, як і самостійну власну душу” [9, с. 105]. На протигагу Петрові, як і його батькові Михайлові, який ходив по світах заробітчанином, „немало бачив, перейняв”, люди від нього вчилися, хоч і не відразу сприймали нове” [10, с. 163], Юра „у всьому ще держався старини... Громаді він ніколи не міг сказати слова, яке би переважило Михайлове слово. Кілька разів мирився з Михайлом, але завжди зривав угоду першим” [10, с. 163].

У Юри, на відміну від Петра та його батька, інша любов до землі – якась „дивна”, прагматична. Якщо Петро відчуває, як земля впливає в нього здорові життєві сили, збуджує творче піднесення, а батько, вважав п’ять красенів-дубів, що росли на тозі, родовою гордістю, то в Юри Лисого зв’язок із землею проявляється на матеріальному, заземленому рівні: Михайлів тог колов йому очі, а вирішивши прихопити землю з дубами, він хоче їх зрубати.

Можемо констатувати, що опозиційна художня модель Петро – Юра служить у творі втіленням певних філософських ідей автора: творчих і руйнівних сил роду, протистояння старого й нового, усталено непорушного й свіжого, динамічного, підсвідомого й свідомого. Показуючи, як Петро, відчуваючи себе переможцем світу, приходив в село і раптом помічає, що „нічого не змінилося кругом”, автор проводить думку про складність духовного світу людини, притаманний йому дуалізм. Людина, змінившись сама під впливом міліє, не завжди здатна перебороти в собі поклики підсвідомого. Так стається й з Петром. Дізнавшись від Андрія про те, що обдурений глитаєм батько молив сина про помсту, „Петро не міг заспокоїтися довго. Грім озивався в ньому і не давався розумові...”[10, с. 159]. Непереборну силу внутрішнього поклику, що заклекотала в душі героя, автор відтворює картиною нічного пейзажу з магічним світлом місяця, що „освітив толоку ... й тога, із якого спадала вода, червона, як кров, виблискуючи проти червоного місячного кола, і зливалася в болото, що довгою смугою тяглося в долину...” [10, с.160].

Силу родового зв’язку в духовній аурі селянина тримає, як показує Потушняк, земля. Він

передає неповторні відчуття Петра, коли той вийшов косити ниву, від росяної трави й свисту коси, від ритмічності руху тіла. Родова інформація оприявнюється в цей час через спогади і збуджує емоційно-психічні реакції. Згадка про те, як Юра приволив міряльників відбирати батькові дуби, стала ще сильнішим поштовхом до душевного збурення. У хлопцеві повстали дві душі – одна первісна, друга – окултурена. „Кров у Петрові заграла... У нім заговорила стара родова ненависть. Даремно заспокоював себе і хотів себе переконати, що він – розважлива людина. Невже ж його ходіння по світу не має ціни, є тільки оболонкою, під якою скритно ще живе первісна людина?... У нім – стара предківська душа. У нім лише повторюється те, що було в батьків” [10, с. 164].

Передаючи роздуми Петра, письменник зреалізує свій намір показати, що культурна, освічена людина здатна вгамувати ті виклики підсвідомого, що пов’язані з охороною територіально-матеріальної сфери життєзабезпечення роду. Однак митець поглиблює та ускладнює психологічний конфлікт значно потужнішим чинником життєздатності роду – його відтворенням та продовженням. Для цього він моделює в конструкції сюжету любовний трикутник, вводить мотив пророкування, чим підкреслює панування над людиною „невидимого закону взаємозв’язку всього суцього” (Л.Голомб). Звістка про те, що син Юри засватав Петрову кохану дівчину Анничку, збуджує в естві хлопця лютя „до всього роду Лисих”.

Для відтворення максимального психо-емоційного стану Петра автор послуговується міфопоетичними прийомами: створює картину сновидіння, що віщує хлопцеві втрату Аннички, а також ворожіння маточки, котра передбачає йому смерть від кривдника. Зухвала поведінка Юрино-го сина Василя під час чергової зустрічі з Петром спровокувала в останнього емоційно-психічний комплекс життєзахисної реакції – інстинкт страху смерті, біль, помсту, що стало крайньою точкою порушення його внутрішньої рівноваги. Картина бійки Петра з Василем є зав’язкою у внутрішній сюжетній лінії Петра.

Відтепер центром художньої уяви письменника стає екстатичний стан душі Петра-вбивці, що усвідомив переступ вищого морального закону. Поглиблюється екзистенційна сутність образу, яка виражає філософську сентенцію про те, що „відступ від морального закону дорівнює неіснуванню, приниженню, падінню...” [8, с. 102]. І лише звістка про те, що Василь „живий, та помирає” але „може, виживе”, повертає Петра із-за межі: „І він чувся зовсім іншим чоловіком, що пережив смерть. Після нещастя – раптом таке щастя! Свідомість, було, стала страшним сном... Буття перемінилося в ніщо...” [10, с. 180-181].

Петрова сутність постає тепер в образі душі на терезах, рівновага яких залежить від того, житиме Василь, чи помре. „Петро дивився вгору і здавалося, що його чуття – таки на терезах: і велика радість, і великий сум – обоє натягають ті терези аж

до безконечності. А він десь посередині. І не може думати – тільки ждати, ждати... Буде Василь жити або ні – від цього залежить уся його доля: буде ще раз тим, ким був, або впаде у пекло своєї совісті” [10, с. 181].

Психологічно вмотивованим видається бажання Петра „кудись далеко йти”, втекти від себе, щоб „переждати десь тяжку годину”, вгамувати душу. Однак автор дотримується екзистенційної логіки і крізь призму Петрової душі зреалізує художньо-філософську проблему добра як прагнення „до піднесеного, до прапринципу, у якому нема контрадикції і альтернатив. Добро – це одночасно правда і моральність – ідея, що вбирає у себе все досконале” [8, с.103]. А тому бажання втекти, як показує письменник, – це рух темної сили душі, пов’язаний із загальним духовним досвідом.

У душі міфопоетики автор відображає блукання Петра в лісі та дивні зустрічі з людьми, які тут мешкають. Це Іван, Петрів далекий родак, який вбив свою дружину Анцю й у відлюдництві своїм виглядом був подібний до тих, кого „малюють заклятими”. При зустрічі з хлопцем він промовив: „Знаю, знаю, що тебе жене... Або ти його уб’єш, або воно – тебе” [10, с. 183].

Згусток колективного підсвідомого символізує і зустрінута Петром у лісі стара жінка „з дивно земляним обличчям”, яка „стала, як провидіння” і наче відчула весь біль його душі.

Провівши героя по темній стороні людського буття, автор спрямовує його зір до світлого – вогників села, де жили щасливі люди, яким було легко від праці на землі, вони наснажувалися з її вічних джерел і „під зором великої вічності вони були на місці” [10, с. 184]. Усвідомлення героєм цінності світлого, гармонійного життя автор передає через експресію його психо-емоційної напруги: „Петро відчув у грудях такий страшний тягар, що зліз із коня і хотів упасти на коліна. Але не міг молитися – лише сів на каменя й завив голосом, повним безнадії – самі нетрі, почувши його, відповіли ридущим відлунням” [10, с. 184].

Спіраючись на філософію Анаскімандра та Сократа, Потушняк схильний до думки, що правильне вирішення психологічної проблеми здійснюється в душі через „даймон”, „глас внутренній (Божий)” – у повісті – „щось”, що нібито нашіптує людині, „що їй потрібно робити і чого берегтись... що говорить... про майбутнє і таке, що розум не може осягнути” [8, с. 103]. Ось чому його герой після катарсису болем відчуває внутрішній голос як знак вищого морального закону, який несе йому надію, що „перед оком матері-землі, перед оком вічності” він не пропав, що може прийти ясний день і треба „кріпитися”, не віддавати ночі своєї душі [8, с. 184].

Потребу героя „бути ближче до живого світу”, непереможний потяг йти далі, переконання, що страх перед собою і людьми мине, Потушняк втілює в символічні картини. Вівчарі навколо вогню, на відміну від людей із лісу, своїми замріяними, спрямованими вдаль, „чистими, невинними очима ніби не помічали його присутності”. Дівчина, що

збожеволіла від зради коханого, своєю ніжністю й піснями дала Петрові відчуття царства любові й спокою. Вогник у душі відділив Юру Лисого з його гріхами від безвинного Василя. Бажання Петра очистити серце символізує його порив вийти на верх великої гори, де „бували його предки” і де він „відчув присутність їх вікової мудрості, що животно-творним полум'ям вливалася у жили” і там просити в землі суду [10, с. 189]. Умовний шлях Петра зображено відповідно до філософування письменника про те, що „сам моральний імператив є у душі людини як частина вищого, загального світового принципу, але в індивідуума він проявляється як щось індивідуальне... Індивідуум за внутрішнім велінням шукає об'єднання із цілим, загальним. Цим позначається дорога його повинностей і завдань” [8, с. 104].

Вражаючою силою експресії сповнена покаюнна молитва Петра до землі на високій, святій для його роду горі та біблійно-символічна відповідь неба. Ця картина типологічно споріднена з епізодами із Франкового „Мойсея”. „Раптом блиск прорізав тучу і вдарив перший грім. Гори кругом затряслися, і невдовзі все перемінилося в хаос. Блиск шуганув по небі ще раз і розколов скелю над Петровою головою. Петро впав на землю і, боячись підняти зір, лежав. Світ дрижав. Озивалися одразу підземелля і небесна височінь. Потім гриміт зник, та небо не хотіло втихомириться: дихнуло вітром, холодом у лице Петрові й нібито шепнуло: „Піднімайся!” [10, с. 189].

Як бачимо, ця вибудована в душі міфопоетики картина стала засобом втілення Потушняком-письменником і філософом ідеї зв'язку людини з вищим моральним законом. Душа героя на якийсь час відчула повну рівновагу, а сам він усвідомив „щастя бути чоловіком із чистою совістю” і бажав далі тримати рівновагу, „не впасти у пропасть”.

Автор надає великої ваги внутрішньому прагненню і руху людини до очищення, до правди і добра, що ідентифікується з моральністю. Художня версія подальшого духовного вдосконалення Петра вибудована в душі згаданого вчення Сократа. Цю ірреальну сутність буття автор виражає через містичний сон Петра, „тяжкий, та ясний, наче наяву”, який підказує, що треба йти до Василя миритися.

Складність внутрішніх суперечностей, психоемоційний реєстр переживань Петра, якому необхідно піднятися над законом родової помсти і досягти внутрішньої рівноваги за законом вищої моралі, відтворено засобом експресіоністичної поетики – через апокаліптичний пейзаж буряної ночі: „Місяць, виглядаючи з-за хмар, видить мокрого верхівця і коня, які блищать у світлі, наче металеві... Знімається вітер. Хмари нараз кинулися десь у закут неба, і воно тепер – неначе заметена ранком долівка, чисте, навіть біле. Ревуть води... дерева, здається, риплять аж у корінні, свистять ще не скошені трави. А днина далеко – за сімома горами...” [10, с. 192].

Художня еволюція духовного світу Петра, як і Юри Лисого, відповідає філософській сентенції, згідно з якою „закони вищого морального життя заключаються як і в духові, так і в природі, їх тільки треба відшукати у власному духові й перевірити їх в оточуючому світі, зрозуміти їх як гармонію, котра веде від природи до божества, а звідти до людини. Бо в душі людини прихована вся сутність життя, правди, тільки її треба пробудити з потенції в акт” [9, с. 108-109].

Петро переміг себе, бо знайшов для Василя кілька щирих слів, „від яких у серці стихає голос муки і оживає сила” [10, с. 194]. Вони надали життєвої сили не лише Василеві, але й оживили дух Юри. Над руйнівним началом його душі вивищується добро творче: побачивши біля хворого сина знесиленого Петра, він сам взявся донести на собі хлопця на його обійстя, і від цього „лице його було щасливе”. Закон моральності перемагає в душі Юри і гасить бажання помсти Іванові тоді, коли впізнає у знайдених у лісі останках людини свою сестру Анцю.

Символічною в плані утвердження добра й правди як морального імперативу є у повісті картина зрушення каменя з рисунком давніх бійців, що схрестили мечі. Колись давно „вони не могли погодитися чесно і вбили один одного”, а люди камінням позначили місце і „поспирали воду, аби довоклишня земля пустинею була” [10, с. 200]. Цей малюнок, як і семантика символу каменя, означав, що „все по своїй суті є таким, як і було!” [10, с. 199]. Підтвердженням цьому стала фатальна сутічка Петра з Василем саме на цьому осяятому, як його називали, місці. Однак образом освіченої людини – пана археолога, що уособлює в художній концепції Потушняка одного з тих, що для справи, хоча б і малої, безнадійної, віддають життя”, „мають уроджене прагнення робити щось важливе, незвичайне” [10, с. 198], втілено ідею очищення духу, душі добром. За його наказом прокопали рів і спустили воду з мочара. Логічним довершенням гармонійності природи стало примирення Петра й Василя, які тут же погисли один одному руки, а також трансформація Юри Лисого з „Я” негативного в „Я” позитивне, що символічно потверджує взаємозв'язок духовності одиниці й суспільства: „Селом прийдемо і прокопаємо канал, воду спустимо! – закричав нараз староста, дивлячись на те, як мовчазно хлопці помирилися” [10, с. 200].

Остаточно переміг первісну любов до свого роду як інстинкт самозбереження й Петро. Коли його душу знову збурих неспокій няньових кривд, „терези вже не захиталися”.

Аналізована повість дає підстави констатувати, що образ нового героя – освіченої, культурної людини, екзистенційний аспект осмислення сільської тематики, увага до суб'єктивної сфери людського ества, що зумовлює використання міфопоетичних, експресіоністичних зображально-виражальних засобів, є виразно індивідуальними ознаками художнього стилю Ф.Потушняка-прозаїка.

Література

1. Барчан В. Поетика повісті „Совість” Федора Потушняка / В. Барчан // Науковий і мистецький світ Федора Потушняка: Матеріали міжн. наук. конф., присвяч. 100-річчю від дня народження видатного українського письменника і вченого. Ужгород, 15-16 квітня 2010 року. – Ужгород: Ліра, 2010. – С.15-25.
2. Голомб Л. „Я жив завжди у золотому сні...”. До 100-річчя Федора Потушняка / Л. Голомб // Ужгород. – 2010. – 27 лютого. – С. 12.
3. Козак М. Своєрідність ранніх поетичних збірок Ф.Потушняка / М. Козак // Молодь – Україні: Наукові записки молодих учених УжДУ. – Ужгород, 1995. – Т. 5-6. – С. 226-234.
4. Лист Івана Пянькевича до Федора Потушняка[1]. Ужгород, дня 30.VII.1938 [2] // CARPATICA-KARPATYKA: Науково-педагогічна діяльність та літературна творчість Федора Потушняка (до 90-річчя від дня народження). – Вип. 9. – Ужгород: Ліра, 2001. – С. 245-247.
5. Поп В. Побачений талантом світ. Післямова / Василь Поп // Потушняк Ф. Честь роду. Оповідання. Повесть. Поезії у прозі. – Ужгород: Карпати, 1973. – С.153-201.
6. Потушняк Ф. Вступне слово // Потушняк Федір. Мій сад: Поезії і драми / Упорядкув. та підгот. текстів, передм. та прим. Д.М.Федаки. – Ужгород: ВАТ „Вид-во „Закарпаття”, 2007. – 567 с., іл.
7. Потушняк Ф. Міліє / Потушняк Ф. Я і безконечність: Нариси історії філософії Закарпаття [Упор., прим. та післямова Р.Офіцинського. – Ужгород: Гражда, 2003. – С. 89-95.
8. Потушняк Ф. Моральність / Потушняк Ф. Я і безконечність: Нариси історії філософії Закарпаття [Упор., прим. та післямова Р.Офіцинського. – Ужгород: Гражда, 2003. – С. 101-104.
9. Потушняк Ф. Про любов до народу / Потушняк Ф. Я і безконечність: Нариси історії філософії Закарпаття [Упор., прим. та післямова Р.Офіцинського. – Ужгород: Гражда, 2003. – С. 105-109.
10. Потушняк Ф. Совість / Федір Потушняк. Честь роду. Оповідання. Повесть. Поезії у прозі. – Ужгород: Карпати, 1973. – С. 153-201.
11. Ф.П.[Потушняк]. О сучасній літературі (Одповідь на одну критику) / Ф.П. // Літературна неділя. – Р.3, 1943. – Ч.5 (1 марта). – С. 59-60.

Валентина Барчан
ПОВЕСТЬ Ф.ПОТУШНЯКА “СОВЕСТЬ”:
АСПЕКТЫ ИНДИВИДУАЛЬНОГО СТИЛЯ

Аннотация. В статье рассматриваются присущие повести „Совість” ключевые аспекты индивидуального стиля Ф.Потушняка-прозаика.

Ключевые слова: повесть, стиль, тема, экзистенциализм, экспрессионизм, мифопоэтика.

Valentyna Barchan
F.POTUSHNYAK’S STORY “THE CONSCIENCE”:
ASPECTS OF THE INDIVIDUAL STYLE

Summary. The article deals with key aspects of the individual style of F.Potushnyak’s prose in the story “The Conscience”.

Key words: story, style, theme, existentialism, expressionism, mythopoetics.

Барчан Валентина Володимирівна – доктор філол. наук, професор, завідувач кафедри української літератури УжНУ